

DEBRECZENI HIRLAP

Előfizetési árak: Egész évre 10 frt., félévre 5 frt., negyedévre 2 frt. 50 kr. egy óra 1 frt.

Megjelenik mindennap, vasárnap kivételével.

A szerkesztésért felelős a kiadó laptulajdonos:

Kutas Imre.

Szerkesztő:

Katona Imre.

Szerkesztőség: Piacz-utca 1824. sz. Szikszay-féle ház.

Kiadóhivatal: Nagytemplom-tér, 318. sz. Sz. Nagy Károly ház.

Hirdetések a legméréseltőbb árszámítás mellett vételnek fel.

Egyes szám 4 kr

A pápai nuntius.

Debreczen, július 19.

Agliardi pápai nuntius ur igen derék ember: szereti a magyarokat. Agliardi pápai nuntius ur igen rossz politikus: hivatalosan prókátoroskodva állást foglal a magyar nemzet politikai törekvéseivel szemben.

Ujból kihirdeti a harcot; megizeni azt a nemzetnek, meg a „roszakaratu“ sajtónak, s hogy „dolgozni kell minden irányban“ a principium, a mit a klerusnak szem előtt kell tartani, ha „szent ember“ hírében akar a magas kuria előtt maradni.

Ne keressük azt, mi rejlik ez utasítás háta mögött, mert hisz' rég ismert dolog, hogy a cél szentesíti az eszközöket; s a nuntius ur volt oly kegyes erre vonatkozólag utasítást is adni: vagy agyon kell ütni, vagy meg kell vesztegetni azt a roszakaratu sajtót, a mely elég merész a „szent emberekkel“ szemben — a liberális érdekekben — állást foglalni.

A nuntius enuntiatióit mi már rég ismerjük, de mégis jól esik azokat az özvívz előtti újdonságokat ismét hallani. A legeslegujabb hír, mit Agliardi ur kegyes volt kinyilatkoztatni, az, hogy a magyar klerus teljesen egyetért a szentszék

világuralmi törekvéseivel: a cézárópapizmussal. Jól esik hallanunk a mult zenéjét, jól esik látnunk, hogy ép a mi klérusunk oly derék, a ki hisz ez álmokban és hogy azoknak megvalósítására törekszik. Az a klerus teszi ezt, a mely a magyar nemzetől kapta óriási vagyont, az a klerus, a mely a magyar koronának köszönheti kiváltságos állását, az a klérus fog „jövőben még erélyesebben fellépni jogainak megóvása mellett.“

Ugyan — kérdezzük — miféle jogai lehetnek egy magyar állampolgárnak (és azt hisszük, nincs a klerusnak egy tagja sem, ki magát ne ennek tartaná, azon jogokon kívül, mint a mit neki az állam törvénye biztosít?)

Ha vannak, úgy azokat jogtalanul bitorolja és olyan jogokat tulajdonít magának, a mit az állam felségjogának épességben tartása mellett nem tűrhet. — Az állampolgári jogok teljéről, legyen nyugodt a klerus — senki sem akarja őt megfosztani, csupán e jogokat akarja mindenkire kiterjeszteni az a szabadelvű irány, a mely ellen a humanizmus elvére alapított egyház oly ridegen ellenszegül.

De Agliardi ur nem is ismeri teljében az egyházpolitikai mozgalmakat, mert azokat félremagyarázza, midőn ilyeneket állít: „Teljes mértékben ragaszkodunk ahhoz, hogy a katolikusok közt a házasság

a templomban kötéssék.“ „A házasságot, mint sacramentumot a szentszék örökre fent fogja tartani és bárki ellen minden rendelkezésére álló fegyverrel megvédi.“ Kérdezzük most már, micsoda értelme van ennek a hősies kirohanásnak? ki akar a házasság sacramentumos jellegéből csak egy jöttányit is lealkudni? Ki akarja azt, hogy a házasság ne a templomban kötéssék? Bizonyára senki, mert mi, midőn az emberiség jogaiért küzdünk, sohasem gondoltunk és nem is gondolunk arra, hogy az isten országának belső ügyeibe beleavatkozzunk; — az egy másik kör, ahol a klérus uralmát szívesen látjuk s azt korlátozni ép oly károsnak tartanánk, mint a mily károsnak tartjuk azt, hogy a klérus a világi ügyek elintézésébe oly mélyen be szeretne avatkozni.

És az a magas kuria, a mely velünk szemben olyan hajthatatlannak látszik, más országokban ugyancsak a tolerancia terére lépett. Hát csak azért van ez, mert bennünket oly roppant mód szeret, hogy nem tudná elviselni, ha mi ártatlan báránykák az igazak útjáról eltévednénk? Nos, ezt már nem tehetjük fel az összes keresztények apjáról: a pápáról, mert neki a francziát és a többi nátiót ép oly mérvben kell szeretnie, mint bennünket s ha azokat csak úgy szerette, hogy ott mindenhol eltűrte a liberális el-

A DEBRECZENI HIRLAP TÁRCZÁJA.

A márványarczu asszony.

A megboldogult huszárgenerális, a kinek a nagy katonai familia évkönyvei sohasem fogják megbocsátani, hogy nem átalotta minden ősi tradíció ellenére közönséges polgári gutaütésben hunyni el; valamikor, míg ki nem hizott a dicsőségből, nagyon snajdig és gavallér tiszt ur volt.

Nem csoda tehát, hogy mikor meghalálozott, azon a bizonyos mocsoktalan néven, meg számtalan számú szarvasbőrnadrágon kívül csak épen a nem valami dus penzió maradt az egyenes örökösöknek.

A fiu Bécsujhelyen tanult a stiftben; az özvegy tábornokné pedig a leányával odaköltözött mellénk az álmos kis belvárosi ház egyetlen emeletére.

Egyenes, magas csontos asszony volt. Olyan fehér szoborarczsal, a melyiken nem hagy nyomot az idő, meg a viszontagság. Hideg, méltóságos tekintete nem tűrt ellentmondást; a mint hogy hideg és méltóságos volt ennek az asszonynak mindene, az arca, a szeme, a hangja, a mozdulata.

Ugy élt, mint egy trónja és udvara vesztett királyné. Látogatásokat nem tett és nem fogadott. A szegény embereknek magányszerető büszkeségével vonult meg ebben a csendes házban. a melynek szürke némaságát csak a csintalan Marianne ezüstös kacagása zavarta meg néha.

Marianne nem, épenséggel nem volt olyan méltóságos, mint a mamája. Marianne tizennégy éves, szóke, egy kicsit kövér és nagyon csinta-

lan kisasszony volt, a ki elég vakmerő volt cseresnyemaggal lövöldözni egy ötödik gimnázistára. A csatározásnak természetesen békekötés lett a vége, meg egy csomó istentelenül rossz, de roppantul szerelmes vers.

A kis Marianne előtt én képviseltem az ugynevezett erősebb nemet és mi nagyon jó barátok lettünk. Ennek a barátságának a révén aztán én mindennapos lettem a szomszédainknál. Olyan hűvös, olyan szigorú és tiszta volt ott minden. A meglehetősen alacsony szobák homályosak, a butorok ósdiak, nehezek, drágák. Sehol egy kifeczomodott lábu szék, sehol egy összegyürődött szőnyeg. Rend, rend mindenütt, kétségbeejtő rend; mintha nem is emberek laknának itt. A falakon képek. Csupa katona a férfi közöttük; czopfos, beretvált arczu generálisok; az asszonya legtöbbször vékony képű, lombos haju dáma. Egy széles, egészséges arczu, nyílt kék szemű generális bácsi az utolsó, — a Marianne papája.

Ezek közé a néma képek közé olyan jól ideillett ez a szoborarczu feketeruhás asszony, a ki épp oly néma, ép oly egyforma volt mindig, — mint ők.

Egyforma és változatlan még akkor is, mikor azt a sürgőnyt kapta Bécsujhelyről, hogy jöjjön, jöjjön rögtön, ha még beszélni óhajt a fiával. Csak egy árnyalattal lett fehérebb az arca, azután utazott rögtön. A fiával ugyan már nem beszélhetett, de az a kis gömbölyű lyuk eleget mondott neki ott a fakó halántékon. — Agyonlőtte magát valami szépképű czafatért. — Mikor visszajött az özvegy, az arca megint az a mozdulatlan, hideg arcz volt, a melyik régen. Csak a falak néma társasága szaporodott egy-egyel. — Egy nyulánk, daczos arczu szóke fiu képével.

Nem volt szive ennek a fehér asszonynak sohasem s ha volt, úgy az bizonyára jégge fagyott régen. — Csak a kis Marianna sirta vörösrre a kék szemeit az előtt a kép előtt, egy párszor.

Egy délután csodálatosképpen látogatójuk érkezett. A vendég nyulánk, egyenes, szinte katonás tartású ur volt, keskeny, édeskés arczsal és erősen növekvő homlokkal. A bajusza szinte gyanusan fekete volt.

Az özvegy asszony először kissé csodálkozva nézett a hajlongó és mosolygó urra, egyszerűen azonban könnyű pir borította el azt a változatlan arczot.

— Guszt . . . Schrott kapitány!

Soha — soha nem láttam még ilyennek ezt az asszonyt, soha-soha nem hallottam még én az ajkairól ezt a hangot.

Azokban a hideg fekete szemekben megcsillant egy meleg, lángoló sugár s ebbe a szilárd, parancsoló hangba belevegyült valami csodálatos rezgés.

Schrott kapitány szinte színpadiasan lépett előre egyet és sokáig, melegen szorította meg az özvegy kezét.

Már nem volt katona.

Valami nagy kereskedelmi vállalatnál volt alkalmazva. Megunta azt az örökké szabályokba vert életet, — azonkívül meg a mostani állása anyagilag is hasonlíthatatlanul jobb, előnyösebb. Most itt marad négy hétig, hát tiszteletét tette.

Mély, férfias csengésű szép hangja volt az exkapitánynak. Minden mozdulata elárulta a fiom előzékeny embert és én mégis már a legelső pillanattól kezdve gyűlöltem és a pokolba kívántam — a festett fekete bajuszával együtt.

vek diadalát, hát akkor ne szeress bennünket sem oly roppantul, mert nem szolgáltunk reá.

Legyen a házasságra ráadva az isten áldása, de ne bizzuk az abból folyó jogviszonyok rendezését a canoni jog elévült szabályaira. A praxis fényesen beigazolta már e jogszabályok tarthatatlanságát.

Nyugodtan nézünk a jövő elé. Rómának intrikája sem képes a nemzet akaratának olyan gátat vetni, hogy az kudarcot vállalhatna s le kellene mondanunk évezredes álmainknak végre valahára való megvalósításáról.

Hát csak munkálkodjék erősebben a reakció, hát csak építse titokban a bevehetetlennek látszó bástyákat: a liberalizmus diadala annál dicsőbb, annál lélekelőbb és lélektelenebb. — Oszlassák hát fel az országgyűlést, hivatkozzanak hát a nemzet akaratára, majd meglátjuk, kinek ad többséget a politikailag érett magyar nép: nekünk-e, a kik a liberális elvekért küzdünk vagy azoknak-e, kik a reakció szellemét szolgálva, kozmopolitikus irányzatukkal Rómától függnék.

Agliardi urat pedig örömmel látjuk Magyarországon. Lőrincz püspök vendége tejbe-vajba fog fürödni s a magyarok iránti rokonszenve — kétségtelen — növekedni fog.

— **Reformok az államszámvevőszéknél.** Az államszámvevőszéknél — a Hircsarnok értesülése szerint — legközelebb nagyobb mérvű reformokat valósítanak meg, melyeknek egyik legfontosabb része az, hogy a legutóbbi években kevesnek bizonyult létszám évről-évre, a szükséghez képest kiegészíthető lesz.

Rakovszky István államszámvevőszéki elnök ugyanis hivatalba lépése után azonnal meggyőződött arról, hogy az államszámvevőszék jelen szervezetévei nem felelhet meg többé feladatai magaslátának. Az államszámvevőszéknek 1870-

Hanera a tábornokné az szinte nyelte ezt a szép meleg hangot. Amint ült előrehajolva az alacsony szöllén, szinte megdöbbenve néztem, mint változik át csodálatosképen ez az asszony. Az ajkakra kiült valami méla mosolygás s egész szigorú, kemény arcz mintha megfiatalodott volna egynehány esztendővel.

A kapitánynak mindjárt az első látogatása hosszúra nyúlt, hiszen érezhette, hogy szívesen látják.

Egyszerre elhallgatott és hosszasan nézett a néhai tábornok olajképére.

— Tehát meghalt! El akartam jönni a temetésére, de éppen a tengeren vettem a szomorú hírt. Ószintén mondom, én nem haragudtam reá. A seb sokáig sajog, de ha nem gyógyul is be soha, az idő jó orvosság.

Ugy beszélt, mint egy színész, lassu, reszkető hangon, sóhajtván is közbe.

Az asszony nem felelt rá semmit, csak a fejét hajította le némán.

— És higgye meg, nem vádoltam önt sem, hiszen jól tudom, hogy kényszerítették. Én egy apró hadnagyocská voltam s e mellett szegény, mint a templom egere, ő már őrnagy kissé koros, de nagy vagyonos család sarja. Félreálltam és nem halltunk meg egyikünk sem. A seb nem gyógyult be, de a vérzés elállt.

Végig simította homlokát, mintha valami sötét árnyat kergetne el onnan, azután hirtelen köszönt és távozott.

És ez estén csodák kezdődtek itten.

Zongora szólalt meg, a régi örök némaságra ítelt zongora. A keskeny fehér ujjak csak alig érinték a megsárgult billentyűket, mintha nem is emberi kéz, hanem a régi, régi mult egy visszaröppent szellője lebegne rajtuk végig. S ayomán fakad valami suttyogó, édes ábránd;

ben történt felállítására óta az államháztartás minden ágazata oly terjedelmes lett, hogy a jelen szervezettel ellenőrzési teendőit kellően nem végezheti, a tisztviselők minden igyekezete dacára sem. Az államszámvevőszék elnöke, a Wekerle Sándor miniszterelnökkel folytatott tárgyalások után, az 1894. évi költségvetéssel egyidejűleg a minisztertanács elé terjesztette az államszámvevőszék új szervezetére vonatkozó véleményét is, melyet a minisztertanács legutóbb tartott ülésén el is fogadott.

— **Békülünk.** Az országgyűlési függetlenségi és negyvennyolcas pártkör és a pártkörből kilépett párttagok delegáltjai Justh Gyula, Kun Miklós, Helfy Ignác, Eötvös Károly, Nagy Gyula és Horváth Ádám tegnap ülték először össze a végezt, hogy a kör tagjai között május havában felmerült differenciákat tárgyalják, kiegyenlítsék. A tanácskozás a pártkör helyiségében zárt ajtó mögött délelőtt 9 órakor kezdődött s déli 12 óráig tartott. Az értekezlet abban állapodott meg a párt érdekében való tekintettel, hogy a delegáltak üléseiről semmit a nyilvánosság elé nem bocsát. S így mi — írja az „E-s” — csak annyit regisztrálunk s azt az értekezlet tagjaitól hallottuk, hogy a tanácskozás nagyon nyugodt hangulatu, barátságos volt s sok reményt nyújt arra, hogy a békeség helyre áll s az egyesülés elé akadályok nem gördülnek.

A föltételeket most úgy a pártkör, mint a pártkörből kilépettek részéről írásba foglalják s a hat tagu delegáció legközelebbi ülésén már valószínűleg megkezdik ezeket az írásba foglalt föltételeknek a tárgyalását. Ha ezzel végeztek, a tanácskozások eredményét a kilépett párttagok gyűlése elé terjesztik, a mit valószínűleg a jövő vasárnapra hívnak össze, innen pedig a pártkör elé döntés végett.

A szocializmus terjedése.

Debreczen, július 19.

A szocialdemokrata párt a német birodalomban a legutóbbi választásoknál feltűnést keltő eredményeket ért el. Szavazatainak száma jelentékenyen szaporodott. A párt tömörségét nem ingatta meg az erősödése, pedig a szélső pártok rendszerint nem bírják megrázkódtatás nélkül a számszerint nagy növekedést. A német birodalmi gyűlésen az oitani pártok közt negye-

mélán csendesen, mintha egy pár évtized távolán rezegne keresztül.

A szoborarczu, a megfagyott szívű asszony zongorázott.

S Marianne, a pajkos, kövér kis Marianne gömbölyű fehér kis kezeit dobogó szívére téve hallgatta kódósuló szemekkel — némán.

Másnap újra eljött a kapitány, eljött harmadnap és eljött mindennap.

Gyönyörűen tudott beszélni ez az exkatoná. Piros ajkairól csak úgy folyt a szó, — a mély, szívhez szóló, férfias csengésű szó. Elbeszélte csodálatos kalandokat, küzdelmeket, — a melyekben önmagára, csak nagy ritkán ha — ejtetett néha-néha egy-egy szerény célzást, de éreztük, tudtuk, hogy ő volt a hőse valamennyinek mindig.

Mi hallgattuk valami mámorító kéjjel, némán. Én belebujtam a nagy, karos borszékbe, mely szinte elnyelt és dühöngtem magamban ez ellen a csodálatos ember ellen, aki megvesztegetett itt mindenkit.

A márványarczu asszony hideg, kemény arca időközben csodálatosan meglágyult, azokban a parancsoló, sötét szemekben — mintha fölragyogott volna egy melegebb sugár. Mintha utban volna, hogy megtanuljon mosolyogni és sirni.

S egy mosolygó reggelen az özvegyen nem volt az örökös fehér ruha többé. De tudja a jó Isten, ebben a fiatalos, világos ruhában egyszerre idősebbnek látszott, mint előbb.

És csodálatos, a bohókás kis Marianne pedig fogyott, beteg volt. Az arca megnyult s nagy kék szemei úgy kalandoztak valami ismeretlen tündérországon. Hiába hívtam, ha faggattam a feképről hagyott.

— Nem haragszom rád, csak a fejem fáj, rosszkedvű vagyok!

dik, sőt esetleg harmadik. Befolyása a népre szembetűnő és csakis a régi társadalmi alapon álló pártok kompromisszuma a pótválasztásoknál tudta megakadályozni további szaporodásukat.

Ha a szocializmusnak terjedése csupán a német birodalomra szorítkoznék, már az is komoly jelenség volna. De a terjedés nem speciális német jelenség, hanem konstatalható Európának összes nyugati államaiban, s konstatalható főképp az újabb világörészekben is, mint az amerikai Egyesült-Államokban.

Hazánkban a szocializmusnak nincs gyökere, de tagadhatatlanul meg vannak már a csirái. A magyar munkásosztály józanságát megőrzi a nemzetköziség metelyétől az az erős ellenszer, melylyel a nemzeti érületben bír. Azok a szólamok, melyek a nyugati országok munkásosztályát lelkesítik, nem hatnak a magyar munkásra, vagy legalább nem hatnak annyira, hogy elnyomják hazafiságát. A francia szocialisták e tekintetben másképp állnak. A francziák lelkét betölti a ravanche eszméje. Elégtételt, sőt bosszút szerezni Metzért és Sedánért, az eszme, melylyel a legtöbb francia este lefekszik és reggel felkel. De a francia szocialisták a nemzeti bosszu nagy reményének teljesedését is alárendelik annak a másik nagy vágyának, a világ gazdasági alapjának felforgatására irányzott vágyának. A gyűlölet, mely egymástól elválasztja a francia és a német nemzetet, nem terjed ki a szocialistákra. Ők szolidárisnak érzik magukat egymással és támogatják egymás törekvéseit.

Midőn ezelőtt néhány évvel a nagy strikeok áltak Németországban, akkor a francia munkás is segítette, kitartásra biztatta német társát. Nem volt ennek rugója az olyan mektavellista gondolat, mely szerint a belzavarak támogatásánál gyengíteni kívánták volna a hatalmas ellenség politikai ellentállási erejét. Az érdekközösségnek összekapcsoló tudata, min a politikai gyűlölség szétválasztó feszereje.

Most is a német választási diadalokat örömjongással fogadta a francia munkás. Elszász-Lotharingiában választották meg a szocialdemokrácia néhány főbajnokát. Szóval, a szövetség a társadalmi rend ellen erőt merített a lefolyt hetek eseményeiből.

E tényeket ignorálni nem szabad. Nekünk magyaroknak is, bármily távol álljunk is szerencsénkire e veszedelmes mozgalmaktól, figyelni

Mindig fáj a feje, mindig lázasak voltak a szemei.

Ezelőtt a bohó kis Marianne számtalanszor a nyakába fonta magát az anyjának, ugy csacsogott ottan, mint mikor a tavasz átöleli a telet és saját melegével akarja azt virulásra bírni; most az özvegy vette kezeibe a Marianne gyönyörű, halvány fejcskáját, tréfált enyelt vele s Marianne, a jó Marianne nevetett hangosan, de ez a nevetés nem jött a szívből.

S mikor már sokáig nevetett, elfutott és elbujt valami jó rejtékelyre, a hol csak nagy nehezen lehetett megtalálni.

Egyszer csak aztán elbujt úgy, hogy nem lehetett felfedezni sehogy sem. — A kis bohó ugyancsak jól elrejtőzhetett.

Órák multak, este lett és Marianne nem jött, nem jött vissza.

De nem jött Schrott kapitány sem.

Nem a gyanu, nem, hanem a bizonyosság irtózata volt az, ami egyszerre belevillámlott az anya háborgó keblébe.

Egyszerre hirtelen megérezte a szörnyű, az irtózatot valótl és megtántorodott tőle, mintha menyköcsapás érte volna.

S a másik pillanatban abból a márványarcból nem maradt meg semmi. Egy irtózatot fő vonaglott a helyén rémületesen; a szemekbe kilobbant egy percze az örület villáma s a reszkető ajkain kibugyborékolott egy artikulálatlan, értelmetlen hang.

Jajszó-e, átok-e, istenkáromlás-e? Vajjon ki tudná azt?

Hanem másnap aztán megint az a fekete ruhás, hideg márványarczu asszony volt újra, legfőképp a szemei lettek fénytelenebbek s a termete görnyedt meg kissé,

kell a fejleményeket és megtenni a megfelelő intézkedéseket.

A német birodalomban eddig alkalmazott óvszerek, sajnos nem bizonyultak hatékonyaknak. A balesetbiztosítás, a segélypénztárak szervezése és az öreg, munkaképtelen ember biztosítása aggkorára az inség marczangolásai ellen — kevesnek mutatkoznak. A szocializmus elfogadja az alamizsnát, de nem ezt kéri. Neki felfogása szerint jogai vannak a társadalommal szemben, oly jogai, melyek kielégítésére senki sem gondol de nem is gondolhat, mert azokat kielégíteni a társadalom és állam mai szervezetének keretén belül teljesen lehetetlen.

A munkás egyénileg akar érvényesülni. Az egyéni érvényesülés alatt azonban nem csupán, sőt nem is főképp politikai jogok gyakorlatát érti. Franciaországban, Németországban fennáll az általános szavazati jog. Belgiumban e jogért forradalmat csinál a szocializmus, de ott, a hol bírja, más jogzsimet keres a forradalomra. Ugyanazt tapasztaljuk a munkástözsdek intézményeivel. A francia köztársaság megadta a munkásoknak a szervezett munkás-tözsdeket. A cél az volt, hogy a munka utáni kereslet es kinalat központosítsassék s így megjavíttassanak a munkás versenyfeltételei, a midőn munkáját értékesíti, eladja.

A munkástözsde intézménye azonban még a radikális francia köztársaság intézményeivel sem fért össze. A munkások nem a lehetőst keresték ott, hanem csak felhasználták a nekik nyújtott intézményt a társadalmi forradalom tovább előkészítésére, szálainak fűzésére és komplikálására. A francia radikális köztársaság föl-oszlatta a munkástözsdeket és tette azt a törvényhozás helyeslésével.

Nálunk a szocializmus most még az általános szavazati jog zászlaja alatt harcol. Az általános szavazati jog sehol sem vált be. Nem a szabadságnak szolgál, hanem az agitációnak s pedig jöjjön az akár felülről, akár alulról. Hét millió szavazattal támogatta III. Napoleont és felhatalmazta a gyászos végű német háború. Támogatta a mérsékelt, támogatja a radikális köztársaságot. Támogatta Németországban a szeptennatust s támogatja most a militarizmust, a reakciót, az antiszemitizmust, a szocialdemokracziát, szóval minden irányt, a mely ügyesen fejt ki agitációt. Az általános szavazati jog megbízhatatlan intézmény és lehetetleníti a haladó fejlődést.

Nincs tehát semmi okunk megadni az általános szavazati jogot, nem volna még akkor sem, ha nem szólnának ellen a legnagyobb nemzeti államédek. A mi nincs meg — kéretik. Ha megvan, nem elégít ki senkit. A forradalom erőt merít belőle s forradalmat nem odáz el. Magyarország ápolja munkásosztályában a hazaszeretetet, a ragaszkodást a szabad és magyar államhoz. Nevelje munkásait! Ez a legbiztosabb szer az ellen, hogy a szocializmus nálunk is terjedjen.

A városok és az állami köz-igazgatás.

Debreczen, július 19.

(Folyt. és vége.)

Polgártársunk iránti ellenszenv oka másrészt önmagán kívül keresendő. — Mert szinte megmagyarázhatatlan az a közömbösség, mondhatni: kicsinyelő álláspont, melyet a nagy közönség általánosságban elfoglal mindazon mozgalmakkal szemben, melyek a polgárság körében akár közművelődési szempontból, akár más közhasznú célokra megindulnak. Pedig akár a Kath. Legény-egylet, akár az Iparos Ifjúsági kör a kultura általánosítása tekintetében annyira üdvös célok megvalósítására törekszik, hogy szinte csodálkozunk kell városunk lakossága tulnyomó részének a közjó előmozdítására különben fogékony, de e tekintetben semmi esetre sem helyeseltető felfogásán.

Fentemlített röpirat tehát igen helyesen véli a városok fejlődését akadályozó ferde felfogások egyik elítélésére legméltóbb körülménynek a polgárság iránt tanúsított általános ellenszenvet, mely különben alig érthető.

Azonban nem tartja meg a röpirat érdemes írója kellő objektivitását akkor, mikor ebből kiindulva lakhelyét, Máramaros-Szigetet „derék magyar város”-nak nevezi, az alföldi városokról

pedig „lealázó, hazafiatlan eljárás” sulyos vádját sűti.

Kitűnik ez a subjekt álláspont akkor is, midőn javaslatba hozza, hogy minden 15,000 lakossal bíró város önálló törvényhatósággal ruháztassék fel, de lejjebb licitálni nem akar, mert mellékesen mondva: M.-Sziget is ennyi lakossal bír. De nem említjük fel azt a saját szemüvegben való vizsgálódást sem, midőn az alföldi városokat lehető legrosszabb színben feltüntetve, saját városáról azt mondja, hogy: „Polgárosodás tekintetében itt van a nemzet valódi ereje.”

Legyünk ellenzők ezen nagyfoku optimizmus iránt s nevezzük csak „Nemes törekvés”-nek ezt az önmagától kiinduló álláspontot, mely ideálisnak csak azt tekinti, a mi önmagában megvan.

Forduljunk inkább azokhoz az eszmékhez, melyeket általánosságban vett fel s melyeket városunkra is alkalmazhatunk.

Örömmel üdvözöljük mindenekelőtt azokat az eszméket, melyeket a közlegő közigazgatási reform alkalmával felvet és hangsúlyozza, hogy a városok önálló közigazgatása lehetőleg széles körben valósíttassék meg, mert a városok vannak hivatva a nemzet kulturájának művelésére. A közigazgatási reform tárgyalása alkalmával elmaradhatlan teendőnek mondja egy nagyobb szabású kongresszus összehívását, mely a kívánalmak megvitatása után emlékiratban fejezné ki, mit tartana e tárgyban a legszükségesebbnek? Erre vonatkozólag a röpirat szerzője javaslatokkal is előáll, melyek nagy része bizonyára általános helyesléssel fog találkozni. Így: nagy fontosságot tulajdonít annak, hogy jelenleg senki sem lehet egyenél több törvényhatóságnak, míg bárki lehet több képviselőtestületnek tagja. Üdvös dolog volna továbbá a törvényhozás részéről a városok építési technikájának szabályozása is, bár meg kell fontolni, hogy még a fővárosban is mennyi költségbe és nehézségbe ütközik csak egy-egy utcának átalakítása: mennyire nehéz, szinte kivihetetlen ez kisebb községekben!

Annyan azonban igaza van, hogy a hol új építkezéseket terveznek, ott mindenesetre figyelembe veendőek mindazon szempontok, melyeket a mai régi rendszerben tett építkezések nagy mértékben nélkülöznek.

Az azonban már teljesen megóvatlan: miért kívánja a röpirat a „báltermek, vigadók és színházak építését” a fűzetnek majdnem minden oldalán korlátozni, hisz ezek csak a városok műveltebb állapotát és a művészet lendületét jelentik, már pedig a művészet elterjedése mindenütt fokmérőjét képezheti az általános műveltségnek.

Eppen úgy nem helyeseltetjük azt a felfogást, mely barbár eljárásnak tartja, ha a hatóság épületek alatt üzleteket nyitnak. — Miért ne tennék ezt, ha ezáltal a helyet oly mértékben tudják értékesíteni, mint talán más-képpen nem.

A művészet, ipar és kereskedelem téren szintén újításokra törekszik s muzeumok felállítását, kereskedelmi és iparkamaráink szaporításait, vásáraink rendezését, kiállítások tartását sürgeti; melyeket helyesen állít fel, csak az orsz. vásártartásokat szeretné lehető kicsi számra redukálni, a mi pedig kár volna, mert a városok a vidékkel való érintkezést, a forgalmat és kereskedelmet nagyban emelik.

Mint ezekből látjuk: az egész röpirat a jövőről ábrándozik s oly képet igyekszik magának alkotni a városok közigazgatásáról, mely nézete szerint lejjebb pótolja a jelen állapotok hiányait.

Mi részünkről a fent vázoltakban csak azt igyekeztünk kimutatni: mennyiben járulunk hozzá a röpiratban foglalt eszmékhez, melyek között sok van olyan, a mit általánosságban nem helyeseltetünk, de viszont sok eszme olyan, melynek megpengetéseért részünkről is köszönetünket fejezhetjük ki a munka szerzőjének.

B. K.

Különléték.

* Esküvő a fegyházban. Nincs híján annak a sokszor emlegetett betyár-tiszteletudásnak az a sajtóságos örömműnyp, a mely Páris egyik börtönének komor falai között lefolyt. Párisi le-

vezőnk azt telegrafálja ugyanis, hogy a Vervendéglőbeli dinamitrobbanás büntetében részes Blicon anarkista, akit életfogytig fegyházra ítélték, tegnap esküdtött örök hűséget Letellier Constanc hajadonnak, aki erre az ünnepies aktra nyolcz hónapos gyermekével karján jelent meg a börtönben. Az esketésnél börtönőrök szerepeltek tanukként. Az új pár könyekig meghatva nézte a szertartás közben a példás magaviseletű csecsemőt, aki a börtönben született. A szerencsétlen menyecske kisirt szemekkel távozott a börtönből, miután meghatóan bucsuzott férjétől, akit követni fog Uj-Kaledóniába, a hová a haláláig tartó fogságra ítélt rabokat deportálni szokták.

* Életmentő kis fiu. Megyeren (Somogy-megye) e hó 13-ikán Téplány Ferencz három éves kis fia egy mély árokba esett. Ezt több fiu látva, a nyolcz éves Krantz Józsi bátran a vízbe ugrott s a habokkal küzdő kis fiut ruhájánál fogva a partra huzta.

* Két veszedelmes tolvajné elfogása. Buchwald Róza ismeretes zsebtolvajné már hosszú idő óta veszélyezteti a főváros vagyonszabadságát. Számtalan zsebtolvajlás terhelte már a lelkét s ezekért körülbelül 10 évet töltött már el börtönben. — Legutóbb a munkácsi tömlőcz vendége volt négy és fél évig s onnét csak márczius 4-ikén bocsátották ki. — Ettől az időtől kezdve ismét megújultak a fővárosban a legvakmerőbb zsebtolvajlások, melyeknek tettesét azonban ez ideig nem sikerült kézrekeríteni. A derék detektivek azonban Buchwald Rózára gyanakodtak s őt szemmel kísérve, tolvaj nyelv szerint, tegnap „tréflin” — vagyis tetten érték. Epen a Teréz-köruton huzott ki egy uri nő zsebéből egy arany órát lánczostul, mikor elfogták. A jeles hölgy már eddig is számtalan zsebtolvajlást ismert be, a többek között azt is, hogy tegnap délelőtt az ujjvásártéren egy uri embertől lopta el 50 frttal terhelt erszényét. Adták a kir. ügyészségnek. — Egy másik jó fogást is csináltak tegnap a titkos rendőrök. Elcsipték Mencer Annát, a ki meg arról ismeretes, hogy apró gyermekeket vetköztet le nyílt utcán s kis lányok füléből szedi ki a fülönfüggőket. Már eddig 27 ilyen lopás elkövetése bizonyult rá.

* Kolostorba vonult herczeg. Lipcséből azt a feltűnő hirt telegrafálják, hogy Miksa szász herczeg, a szász király unokája, ki a katonai szolgálattól hirtelen megvált és tudományos tanulmányok céljából Eichstädtbe (Bajorország) szándékozott menni, az oechasi helyőrségből minden kíséret nélkül eltávozott és Eichstädtbe utazott, hol a kolostorba vétette föl magát. Jól értesült körökben a herczeg elhatározását annak a hatalmas befolyásnak tulajdonítják, melyet Wahl, a drezdai püspök reá gyakorolt.

* Egy új üstökös. E hó 9-én Flammarion juvisyi obszervatóriumában Quessinet fiatal csillagász új üstököt fedezett fel, mely a most egész éjjel látható Hattyu-csillagzatban mozog, de csak igen erős nagyítású üvegekkel vehető ki. Az üstökös elképzelhetetlen gyorsasággal halad délkeleti irányban s mint a tüneményről értesített amerikai csillagászok kiszámították, e hó 22-én lesz legközelebb, vagyis 1427 millió kilométerre a naphoz. Az üstökös a Hattyu csillagzatból a Gyikon át a Pegazus felé vándorol és sebessége egyre csökken, valamint a fénye is fogy a szerint, amint a naphoz közeledik. Hogy látható lesz-e szabad szemmel, azt még most nem lehet tudni.

* Az utolsó felvonás. A Viktória hadihajó katasztrófáját, mely Angliának egyik legjobb admiráljába került, nem végezte be egészen a tenger. Csak most jön a tragédia utolsó felvonása. A Viktória életben maradt tisztjeit, köztük Burke kapitányt haditörvényszék elé állították. Mintegy londoni távirat jelenti, a haditörvényszék ma ült össze a Hibernia hadihajón Culme-Seymour tengernagy elnöklete alatt.

* Rövid hírek. Életmentés. Ungvárott a napokban egy katona lovakat usztatott az Ung folyó legmélyebb részén. Usztatás közben leessett a lóról és már-már elmerült. Marcsák János hadnagy és egy közlegény, saját életük kockáztatásával a szerencsétlent kimentették. — Kiutasított szocialista. Gráczból Kerckal felségvétség vádjá alapján letartóztatott radikális szocialista vezető kiutasították. — Pestvármegye népessége. Pestvármegye területén ez év első felében született 15273 gyermek, a meghaltak száma pedig 11547 és így a vármegye népessége 372

lélekkel szaporodott. Érdekes azonban hogy Szent-Endre városban a halálozások száma 99, a születés pedig 83. — **Végzetes fészkeszedés.** A „Taplási” erdőben (Szegezárd mellett) egy földműves fia egy hatalmas jegenyefára mászott fészket szedni, de szerencsétlenségére lezuhant a fáról és szörnyet halt. — **Duna titka.** Ercsi közelében, a Dunából egy ismeretlen 24 év körüli ifju holttestét fogták ki az emberek. Egy német szövegű baptista prédikációt találtak nála. — **Arany mise.** Nogáll János püspök tegnap mondta Győrben a karmeliták templomában aranymiséjét. Itt tartotta 50 év előtt primiciáját is. Tiszteletére fivére, Nogáll Karoly győri prépost-kanonok lakomát rendezett. — **Zola Emilt** a jul. 14-iki nemzeti ünnep alkalmával kinevezték a becsületrend tisztjévé. — **Az első mohamedán doktor juris,** a minap kapta meg Bécsben a tudori oklevelet. Trebinjei születésű, a szerajevói gimnáziumokba járt s Csamól eff. Karamemedoviss a neve.

A nagy út.

Egy pillanatig ugyan tagadhatlanul átborgongott rajta, hogy mégis csak különös az, így egyszerre, szinte bucsulánul válni meg ettől a földi élettől, mikor az ember már születésétől fogva annyira, de annyira hozzá van szokva, sőt mint hogyha valami gyanus fény gyuladt volna ki szemeiben, mikor a Castor lapos, okos fejét utóljára megsimogatta; különben azonban úgy érezte, hogy készen van a „nagy utra” teljesen . . .

Lekerült a tópartra, a hol sötétzöld gyümölcsösök dűlnek a poros országútnak, melyen csak ritkán zörög végig egy-egy fakó parasztszekér.

A pompás kis hatlövetű „passe-partou”-t szorongatta a kezében, mely nyugodtan simult meg a zsebhen, engedelmes türelemmel várva szerepét. Egy pár perc még és itt lesz — a leszámolás.

Elkeseredett volt és — dühös. Bántotta ez a vakság, ez a gyávaság, a mely szemben állott vele. Érezte, hitte, bizonyosan tudta, hogy itt őt kijátszották, megsalták és csalják mostan is. — Mert az lehetetlen, azt józan észszel nem lehet elhinni, hogy ez a leány egy báró Korcsinszky Antal cs. és k. huszárhadnagyának szabad akaratával élje tegyen egy semmit, egy tintanyalót, — egy megyei aljegyzőt. Kényszerítették s ő elég gyáva volt, hogy meghajoljon s elég képmutató, hogy nevensen, mikor sir, — bizonyosan sir a lelke.

A kastélykertnek ez a része volt a legelnyagoltabb. A rozoga kőfal tövén hatalmasan felburjánzott a jázmin, a körülfutó árok partján pedig a bojtortján. Az országúton egy árva lélek sem járt.

Egy szökéssel áttermett az árkon, meghuzódott a sűrű jázmin mögött s a résen keresztül benézett a kertbe.

A vastag, sötét orgonabokrok között döngve hullámozott valami jókedvű magyar nóta. Valami keserű vigszám lopódzott a szívébe, olyan gyermekes, szinte ostoba kárörömforma, mikor elgondolta, mint recscenti ketté mindjárt ezt a vig muzsikát egy tompa dördülés, mint válik halálra némely mámoros arcz, — s mint omlik majd sikoltva, tágra meredt jegezes szemmel oda a fölé a kicsiny, piros folt fölé a kék attilára, — a jéggé fagyott arczra, mely gunyosan mered reá — valaki, — ő — a megyei aljegyző kézfogóját ünneplő menyasszonya — Fekete Margit.

Valami keserű mosolyra fanyarodik az ajka. — Így lesz, kétségtelen, hogy így. A kicsiny gyilkos szerszám már megvillant a kezében, mikor egyszerre lépéseket hallott az elhanyagolt, gazos kerti ösvényen.

Ketten jöttek. Az asszonynak hátulról látta a fejét, de ráismert a tömött, remekszép, tündöklő aranyhajáról, — Fekete Thekla volt, az alispánné, a ki a huga kézfogójára jött le a szék-városból. A legszebb asszony egy vármegyében, a legerényesebb hirben. Mellette jött Hauptmann Helmer, a legjovialisabb, meg a leg hosszabb tiszt az ezredben.

A tiszt lehajlott az asszonyhoz, a szemé angolt s a hangja reszketett s az asszony nézett rá mosolyogva. Egyszerre aztán átkarolta

hevesen, szinte örülten s csókolta lázasan a nem ellenkező asszonyt, — s Ladányi alispánné odaborult kéjesen a férfi kebelére kipirult, mosolygó arczzal.

A leszkódó fia csak nézett, nézett egy darabig előre, szinte értelmetlenül, bután.

Ugy hatott rá ez a jelenet, mint egy hideg zuhany. Azután valami éles, hideg világosság csapott a szemébe, olyan éles, olyan erős, hogy be kellett hunyia a szemét egy percre.

Hát ez is! . . . — Ez az imádkozó szemű, szőke Madonna! Ez is!

Nem tudta bizonyosan, hogy részeg-e vagy nagyon is józan. Fájó hidegséget érzett ott belül, hogy szinte összekocczantak a fogai.

A másik perczben azután szépen visszadugta a pisztolyt, leverte a lakcsizmájáról s az attilájáról a rápatadt port meg bogáncsot s miközben fölkerült a nagy kapunak, a mulató uriné felé, ahol a Don Juan alispán Ladányi Gida, akasztanivaló históriáscákkal traktálta a jókedvű kompániát — önkénytelenül is valami bolondos vig nóta trilláit füttyörészte maga elé.

Az bizonyos, hogy a nagy ut ez alkalommal el lett halasztva.

x. y.

Visszaemlékezés Debreczenre.

A mint lapunk egyik előző számában jeleztük, a Fiumében megjelenő „M a g y a r T e n g e r p a r t” tárczacikkben foglalkozik Debreczenrel. Ebből a tárczacikkből vesszük át a következőket:

Hogy mondjam el azt, mit toll le nem írhat, száj el nem mondhat, mit a festő mester ecsetje csak külsőségeiben, a költő ihlett ajaka pedig csak egyes részleteiben tudna elénk varázsolni.

Nem is kísérlem meg. Leírás helyett csak egyes töredék-részleteket akarok nyújtani a felejthetetlen szép napokból.

Ha elmondanók a triesztieknek, vagy ha felsővidéki vagy Királyhágóntuli testvéreinknek mesélnők, hogy nem volt oly percz, nem oly lépés, mit Fiume polgárai hazafias tüntetésre föl ne használtak volna, kételkedve csóválának a fejüket. Ki adott jelt a zenekarnak, hogy a nagylakoma után Kölcsey himnusát intonálja? Ki szólította fel a fiúmeieket és debreczenieket, — hogy helyeikről egy test egy lélekként felemelkedve, magyarok és olaszok, férfiak és nők, felnőttek és ifjak „a multat és jövődöt megbűnhődte magyar népre” kérijék lelkesültségtől remegő hangon az Ur áldását.

Könnyek, a megihatottság könnyei gyülekeztek szemeimbe e szép, e fenséges, e szent jelenet láttára.

A Fiuméhez tartozó horvátajku, de magyar érzelmű alközségek egyikének plébánosa is résztvett a debreczeni látogatásban. A főtisztelendő ur a magyar alföld s a fölülmulhatatlan vendégszeretet láttára fejszóvalva folyton csak azt hajtogatta horvát nyelven: Nem fogják elhinni! Nem fogják elhinni!

Fizetni, pénzt kiadni egyáltalában lehetetlen volt Debreczenben.

A kisvasut konduktora szalutált s nem fogadta el a pénzt, ha fizetni akartál neki; vendéglős, kocsis meghajolt: „ki van fizetve!” s te találgathattad, ha éppen tetszett, hogy a kiséretben levő debreczeniek melyikének voltál most vendége.

Mert egy-egy fiúmeinek minden léptén legalább tíz debreczeni kísérője volt.

A hivatalos ünnepek után estenkint a fényes vendéglőben, kávéházakban és más kevésbé fényes mulatóhelyeken széledt el a közönség. És — hihetetlen bár, de úgy van! — még a cigány se fogadta el a pénz attól, kinek fiúmei sabb diszelgett a mellőn.

Egy jóvérű és jómódu fiúmei munkavezető látván, hogy debreczeni barátai még csak borralót adni se engedik, bus haragjában darabokra tépett egy százas s a cigányok közé dobta. „Ne mondja senki, hogy ő potyázni jött a debreczeni magyar testvérek közé.”

— Szép, felejthetetlen szép volt a debreczeni

testvériesülés ünnepe! Csak egy valaki hiányzott daloskőrünk örömeinek teljességéhez; egy valaki, a ki — mint Márk Endre ügyvéd, a debreczeni városi dalárda buzgó elnöke a fiúmei daloskőr tiszteletére adott banketten szép szavakkal ki is fejtette — a képzelet szárnyán repült volna Debreczenbe, ha hivatalos kötelességei itthon fogva nem tartják vala; a ki aggódó lélekkel várta ifju daloskőrünk első országos szereplésének híreit: Szobovics Lajos, osztálytanácsos, a fiúmei daloskőr érdemes elnöke.

De, a debreczeni hangversenyen aratott szép siker mutatja, hogy Szobovics tanácsos legalább lélekben ott volt a debreczeni ünnepségen.

Volt azonban valami, a minek hiányát a debreczeni ünnepek fénye, pompája és leirhatatlan szivessége közepette is nemcsak daloskőrünk tagjai, hanem minden fiúmei egyaránt érezte, s ez az alvás lehetőségének teljes hiánya volt.

Mióta hazajöttünk, a fiúmeiek nem győznek alvással betelni. Ugy alszik mindegyikük, mintha téli álomra készülne s tavaszig esze ágában sem volna fölébredni.

— i.

N A P I H I R E K.

Határidő naptár.

Nagy sétahangverseny vasárnap és ünnepnapon d. u. 5—9 óráig a Margit-fürdőben.

Museum a kollegiumban a közönség számára nyitva van vasárnaponként 10-től 12-ig délelőtt.

Anyakönyvtár a kollegiumban a közönségnek nyitva pénteken 11-től 12-ig.

Nyilvános olvasóterem a kollegiumban, Hétfőn, Szerdán és Szombaton d. u. 3—6-ig nyitva.

A kir. itélő tábla hivatalos órái d. e. 8—12-ig, d. u. 2—5 óráig. — Az igtató, kiadó hivatal és az irattár nyitva d. e. 9—11, d. u. 3—4 óra közt; vasárnap és ünnepnap d. e. 10—11 óra közt.

Augusztus 7—15. Országos vásár.

Október 2—10. Országos vásár.

— **Teljes tanácsülés.** Ma délelőtt kilencz órakor teljes tanácsülés volt a városháza nagy tanácstermében, gróf D é g e n f e l d József főispán elnöklete alatt. A tanácsülésen a közgyűlés tárgysorozatába felveendő és eddig még a tanács által nem tárgyalt ügyekben hoztak határozati javaslatokat. A letárgyalt ügyek legnagyobb része az volt, melyeket tegnapielőtti ülésében a jog- és pénzügyi bizottság is tárgyalt.

— **Németországi gazdasági kiküldött a Hortobágyon.** S i m o n f f y Imre kir. tan. polgármester előtt ma délelőtt mutatta be magát a németországi Schleswig-Holstein országos gazdasági egyesület kiküldötté S c h l ü t t e r J. H. — A gazdasági kiküldött jelenleg tanulmányuton van s a különféle országok gazdasági viszonyait tanulmányozza. Ilyen tanulmányútjában a külföld előtt is híres H o r t o b á g y o t látni szeretné. A polgármester erkölcsli támogatását kérte, hogy egy kalauz segítségével a Hortobágyot körüljárhassa s a gulyákat megtekinthesse. S i m o n f f y Imre kir. tan. polgármester hivatalból értesítette F a r k a s Albert mátai biztost, hogy a németországi gazdasági szakértőt kalauzolja a Hortobágyon. S c h l ü t t e r J. H. megtekinti még a macsá Steinfeld tanyát s a debreczeni gazdasági tanintézetet is.

— **A városi tanács** a földmivelésügyi minisztertől általunk már közölt alábbi rendelet közlésére a gazda közönség érdekében kérte fel lapunkat: A lépfene (Anthrax) az ország egyes részeiben ujjában nagyobbt mérvben lépven fel, elterjedésének megakadályozása és az ellene való sikeres védekezés céljából, felhivom Debreczen városát, hogy az általános tapasztalat szerint kitűnőnek bizonyult Pasteur-féle lépfene elleni védőoltásokra az é r d e k e l t g a z d a k ö z ö n s é g f i g y e l m é t h i v j a f e l, s törekedjék oda hatni, hogy állat állományunknak e veszélyes bajtól való megóvása céljából a védőoltásokat 1889. évi május 20-án 643

59/1888 és számkok alatt nyának pont kiterjedésben az oltó pesti Pasteur melő intézet rezhető b világosítás ker. állami pest, 1893.

— A ezt megirt zán. Megv rakat s va vizsgálatot V é r t e s g o s s Gy v i t s Istv hosszan e találtak me

— (a városhá ségi iskol Imre kir. ügyek eli óvónót v már más lommal, szám ne

tárgyalá napon, tárgyalá több es adójábó hallgatn egyes a a polgá rasok e épp al alkalma életköz letbe o folyik

másod melyet idén is nepel. vonuln a váro nál gy valato kat á telre litja a saját

előhír lenni. töme soha szik, ugy azok

datja kik i pokl aug czen lapo tájé u. p

adó adó Po tart csa lat s h utá pé 6 ta a cs ne

Nánási Lajost vádolja a btrvkönyv 374. §-ába ütköző bűnpártolás vétségével, 400. §. 2. p. ütköző magánokirathamisítással, hamis tanuzás és hamis tanuzásra való rábíras büntetivel. —

Spitz Mór vádolt ellen vádat emel többrendbeli hamis tanuzás büntette, több rendű hamis tanuzásra rábíras büntette, magánokiratok hamisításának büntette és hamis vád büntette miatt.

Kleinberger Sámuelné elleni vádak: többrendbeli hamis tanuzás, hamis tanuzásra való rábíras, hamis vád büntettei.

Mészáros Antal ellen, ki magánokirat hamisításával van vádolva, a további eljárás megszüntetését kéri, miután orvosi bizonyítvánnyal van igazolva, hogy e vádolt gyöngye elméjű levén, beszámíthatlan állapotban van.

Imre Mihály és neje, valamint Nyitray Mártonné, nem különben Szabó Gáborné és Deák Imre ellen a btrvk. 400. §-ába ütköző magánokirat hamisítás büntetéseért indított vádat fenn tartja, Deák Sándor ügyében azonban Nánási ellen a magánokirathamisítás büntetéseért emelt vádat elejti, miután ez ügyben való közbenjárása zugirászati ténykedés volt, mely törvényeink szerint elévült.

Grünstein Bernát és Bernát Sámuel vádoltak ellen a bt. törvénykönyv 215. §-ába ütköző hamis tanuzás büntetében a vádat fentartja.

Este 7 órakor végezte be a kir. ügyész hatalmas vádbeszédét, melyet a közönség rokonszenves tetszésnyilatkozatokkal kísért.

A kir. törvényszék ma délelőlt 9 órakor nyitotta meg ismét a tárgyalást, melyen dr. Hartstein Lajos, Nánási Lajos és Imre Mihály, valamint neje védője adta elő védőbeszédét.

Dr. Hartstein L. védő: Azon javak közül, melyek az emberi életben legdrágábbak, egyik a szabadság; volt alkalmam erről a helyről elmenve, azt látni, hogy a bíróság az igazságot tartja szemel előtt, mert nem tesz különbséget a cigány és a zászlós ur között. Védenczem olyan alak, a ki abban a társadalomban, melyben él, tyпуст képez és a tyпуст, melyet Nánási képvisel, elismerem, a társadalomban nem kedvelt alak. Ilyen tyпуст látunk a természetben: az állat- és növényvilágban, a hol a tyпуст az életerős növényt kipusztítja. De míg a növények jajjait nem halljuk, az emberek panaszaival velle jönnek a bíróság elé. Nánási olyan pályára vetemedett, melyre őt sem atyja, sem iskolázása nem kvalifikálta, hanem az ösztön vezette rá. Ez malőrje Nánásinak és ez az ellenszenv e tyпуст iránt, ide is elkísérte a törvényterembe.

Lapunk zártakor védő még folytatja beszédét.

Közgazdaság.

— Az aratás. Néhány nap óta az egész ország területén általában véve kedvezőtlen, esős időjárás, uralkodott, mely a gabonaneműek érését és a megérett gabona aratását is hátráltatja. A kártekonny esőt e mellett még igen sok helyen zivatar, vagy jég előzte meg, melyek a pusztításból szintén kivették részüket.

Több mint tizennégy vármegyében érte vesztesség gazdáinkat. Hajdúvármegyében két helyen okozott a vihar érzékeny károkat, u. m. Balmaz-Ujváros és Hajdúhadházon, hol mindkét helyen elverte a jég a termés nagy részét, úgy annyira, hogy az álló gabonát felében hagyta.

Alább következő tudósításaink egyike (H.-Szoboszlóról is óriási vihart jelent, mely még az aratást is teljesen megakasztotta).

H.-Szoboszló, július hó.

Nálunk folyó hó 16-án óriási vihar pusztított, mely a még nagyrészt, le nem aratott gabonára óriási károkat okozott. Helyel-közzel jég is esett, mely néhol igen mérvet öltött. Egyik villámcsapás a másikat követte s a vihar négy teljes órán keresztül szünet nélkül dühöngött. Magában a városban is tömérdek kár okozott erősen megrongálván, különösen a gyöngében összeállított házfedeleteket. — Mind ennél nagyobb baj azonban, hogy az aratási munkálatokat teljesen megakasztotta.

Bihar-Diószeg, július hó.

Néhány nap óta az időjárás oly félelmes, hogy az aratás eredményét, melyhez pedig szép reményeket kötöttünk, veszélyezteti. — Óriási pusztító zivatarok, jégeső és felhőszakadászerű esőzések váltják fel egymást. Ez idő szerint ugyan még lényeges károkról panaszkodni nincs okunk, de félünk, hogy ilyen időjárás mellett kénytelenek leszünk az aratást félbeszakítani. Ha még néhány napig tart az esőzés, a már kékben és rendekben fekvő gabonában is kárt fogunk szenvedni, a mennyiben a száradást megakadályozza és a szemet megbarnítja. Folyó hó 14-én az itteni csárda állásába a villám beütött. Az épület a benne levő több darab szarvasmarhával, egy pillanat alatt lángba borult és porrá égett.

— Állategészségügy Hajdúvármegye területén. Hajdúvármegye területén a ragadós állati betegségekről szóló hivatalos értesítés szerint július hó 13-án a következő állati betegségek fordultak elő: Lépfene: Nádudvaron 6, Balmaz-Ujvárosban, Egyeken, Hadházon, H.-Dorogon és Szoboszlón 1—1; veszettség: Csegén, Hadházon 1—1; takonykór: B.-Ujvárosban 3, H.-Böszörményben, H.-Nánáson, H.-Szoboszlón, P.-Ladányban és Sámsonban 1—1; ragadós szájszél- és körömfájás: H.-Böszörményben 1; tenyészbenáság: B.-Ujvárosban és P.-Ladányon 1—1, rühkór: Szováton 2, sertésorbánc: Sámsonban 5, Csegén, Földesen és Vámos-pércsen 1—1; Debreczen város területén ugyanezen időszakban: 2 takonykór, 3 ragadós szájszél- és körömfájás, 1 juhhimlő, 5 rühkór és 2 sertés orbánc fordult elő. — Keleti marhavésztlől ez idő szerint az egész ország területe veszmentes.

— Debreczen vidéke torma-termelése. Hazánk területén a mezei zöltség termelésépen nincsen elmaradva, sőt meglehetősen lábon áll. Kitészik ez az 1890-iki miniszteri jelentésből, mely szerint Kalocsa vidékén káposztát és paprikát; Ó-Budán paradicsomot; Győr és Pápa vidékén petrezselymet, sárga répát, zellert; Pozsony vidékén s Csallóközben fejes káposztát; Fajsz és Szeged vidékén paprikát; Zdobán, Debreczenben tormát, Makón vereshagymát és N.-Kőrösön ugorkát termelnek nagyobb mennyiségben.

Debreczen vidékén a torma holdanként 567 frt 72 kr tiszta hasznót adott, persze tekintetbe véve azt, hogy kicsinyben árusították el. De ha nagyban adták volna is el, még az esetben is 250—300 frtnyi jövedelmet nyerne. — Ezzel kapcsolatban megemlítjük, hogy zöldegytermelésünk a kivitelnél is szerepel, még pedig nem kis értéket képviselve. Így a friss főzelék, szárított főzelék, hagyma, fokhagyma és paprika 1890-iki évi kivitele 3.778,939 forint értéket képvisel.

— Sertésvásár. Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok árjegyzése július hó 17-én.

Hizott sertésárak: I. Magyar első rendű: Öreg nehéz (páronként 400 klgron felüli sulyban) 42—43. krig. Öreg közép (páronként 300—400 klgr. sulyban) 42—43. krig. Fiatal nehéz páronként 320 klgron felüli sulyban 44—45 krig. Fiatal közép (páronként 251 320 klgr. sulyban) 48—49 krig. Fiatal könnyű (páronként 250 klgrig terjedő sulyban) 44—44½ krig. II. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 klgron felüli sulyban) 42—43. krig. Közép (páronként 220—280 klgr. sulyban) 43—44 krig. Könnyű (páronként 220 klgrig terjedő sulyban.) 42½—44. krig. — III. Romániai: Nehéz (páronként 260 klgron felüli sulyban) — krig. Közép (páronként 220—260 klgr. sulyban) — krig. Könnyű (klgr.-kint 220 klgr terjedő sulyban) — krig. Szérbiai: Nehéz (páronként 260 klgron felüli sulyban) 45½—46. krig. Közép (páronként 220—260. klgr. sulyban) 45—45½. krig. Könnyű (páronként 220 klgrig terjedő sulyban) 45½—46 krig.

A hizott sertés üzletirányzata: változatlan. Megjegyzés. A fent jegyzett árak suly szerint és pedig a szokványserű levonások mellett egy kilogram sulyra krajczárokból értendő. Szokványserűleg a hizott sertések teljes (bruttó) sulyából az életre páronként 45 klgr. vonandó le. A sertések vételárából a vevő javára 4½ százalék vonandó le. — A sertések osztályozásánál azok teljes (élő) sulya vétetik irányadóknak.

REGÉNYCSARNOK.

Szegény Marczel.

— Regény. —

Írta: Combe T.

16.

— Tudod te jól, hogy meglőktél, — mondá Marczel, felemelte dézsáját a földről és újra megtöltötte, több időt nem vesztegetvén a veszekedésre.

— Hát én ta'an nem láttam? — kiáltá Alvine szaladva és oda állott az átázott elé, ki kötegyét kirázogatta.

— Hogy hazudhatsz olyat Alfonz? Marczelnek esze sincs elég arra, hogy azt erőszakal tette volna!

De te éppen megérdemelted lökdöcsédért!

A kaplán ur is mindig azt mondja predikációjában, hogy a ki másnak vermet ás, maga esik bele; ha járnál a templomba, hallhattad volna!

Igy la, most két hétre meg vagy mosva! Most eredj a napra, hogy megszáradjál! Nem ártott a hideg fürdő!

Ezen nem szándékos cselekedetével nagy ellenséget, de egyszersmind nagy szövetségest szerzett magának Marczel az Alisier majorbaa.

A szerencsétlenség is mindig jó valamire.

Alfonz, a nagybéres, rossz fát tett Alvine-nél a tűzre, midőn egyszer asztalnál az egész háznép előtt azt kérdezte tőle, hogy mikor fogja ünnepelni jubileumát.

Es hogy öt ötven évesnek mondotta, ez már felülmúlta a szegény Alvine keresztényi türelmét; ez egyike volt azon sértéseknek, mit megbocsátani csak halálunk előtt lehet.

A dézsa vízzel való eset oly jó véleményt szerzett Marczel előnyére Alvine-nél, hogy közel volt hozzá őt egy félreismert Genie-nek tartani.

— Ó szorgalmas ember — mondá magában, nagy élvezettel szemlélgetvén a fiut, ki egy percig sem szünetelt munkájában. Jó fogást csinált vele a gazda; tulajdonképen mindjárt gondolhattam volna én ezt!

— Derék fiu vagy! — mondá Marczelnek, míg ez egy nagy rakás fát rendbe rakott. Most jó nagy készletünk van az üsthöz. Teréz kisasszony örülni fog ha látja, milyen jól elkészítettünk mindent a mpsáshoz. —

Igen? gondolod, hogy meg lesz elégeve? Akkor caak mondjad, mi tenni való van még? — kiáltá Marczel.

Alvine csodálkozva tekintett rá. Én nem tudom miként, de megboszorkányozza mindet! — gondolá. A vén leány szerette és tisztelte úrnőjét, őt szintén csodálta és nagyon természetesen találta ezt mások részéről is.

Estig el volt foglalva Marczel az udvarban és istállóban; naplemente után sovár szemekkel nézte a lenyugvó nap sugaraiiban fürdő legelőt és a sötét fenyveseket. Ide szeretett volna felsietni, mert hiszen az alkonyórák voltak az ő pihenő órái. Az evésre hívó csengő azonban megszólalt, s ő nem ment az erdő csabos hívásának engedni.

Midőn azonban vacsora után részint a faluba, részint a különböző épületek köré elszéledt midőn Prenel Félix elreztelt ajtón belül számitgatta bevételeit, végre szabadon előhozta Marczel furulyáját s gyorsan a mogyorófabokrokig szaladt.

Mélyen alatta a faluban feltűnedezett néhány mécsvilág; az égen egy egyetlen csillagocskák fénylett és tánczolt, mint egy lidérczény, mely ide-oda csalogat.

Marczel nézte ezt sokáig és kedve jött ezt melódiával kísélni. A mit játszott, az tulajdonképen egy egyszerű népdal volt, de ügyes ujjai oly szép arabeskekkel szőtték át, hogy a legbajosabb ábránd lett belőle, mely majd szeliden csillanva hiven utánzá az egyedüli csillag látszólagos tánczát.

Teréz a kerti padon ült s az esti szellő által el-elkapott zené. visszafójtott lélegzettel halgatá.

(Folyt köv.)

Legujabb.

A Polónyi-Károlyi-Sturmann-ügy.

Tegnap Polónyi volt segédei fejezték be lovagias ügyüket E ö t v ö s Károly volt segédeivel; ma Polónyi Géza segédei tárgyalnak ugyancsak Károlyi Gábor gróf és Sturmann György megbizottjaival, a kik azzal a kijelentéssel, hogy Polónyinak elintézetlen ügye van Vadnay Andorral, becsületbírósi határozattól tették függővé a kért fegyveres elégtétel megadását. Minthogy Polónyi segédei a feltétlen elégtétel követelésétől nem állnak el, Károlyi Gábor gróf és Sturmann György megbizottjai az ügyet a maguk részéről befejezettek nyilvánították.

Orosz hangok Palicin exhumálásáról.

Az orosz lapok elismerik Magyarország szagosztentatív szerzetemlétségét, melyet ez Palicin ezredes hamvainak Oroszországba való szállítása kor tanusított; egy lap ezeket írja: Legyenek a magyarok meggyőződve, hogy az orosz nemzet hasonló alkalom adattával nem fog a magyar nemzet lovagias érzülete mögött elmaradni; az által, hogy az oroszok és magyarok közt fennálló antagonizmus gyengül, az európai béke erősödni fog.

A magyar kir. meteorologiai intézet időjelzése július 19-én:
(Távirati tudósítás. Érk. 3 óra 10 p.)
ä = változó felhőzet, n = hűvös,
f = eső, ü = szeles.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

Zsenge köitőnek. Azt írja magácska, hogy még csak kis zsenge költő és beküldte hozzánk — saját beismerése szerint, — első, gyöngye versét. — Hogy első verse meg legyen nyomtatásban is, ide iktatjuk egész terjedelmében:

Repked a bus gerle.

Repked a bus gerle, távoli berkekre:
Elvesztett hű párját hiába keresve,
Van miért sírnod busan te kis gerle:
Elszakadtál párodtól örökre.

Ki zöldelt a szomoru füz levele,
Pihegve szál a bus gerle tövébe.
Némán tekint körül a lát határon:
Sirelmasan kezd bugni a párjához.

Elmerengve nézem, a bus gerle, mint bug,
Szivem majd megreped, dalla oly szomoru:
Sir a szivem, sir, mint a bus gerle.
Hisz ő is úgy él párjától elveszve!

Idegenek névsora.

Bika szálloda.

Szalay József főjegyző Czegléd, — Dr. Darebonti János ügyvéd Vissó, — Varga Mátyás gymn. tanár Ujvidék, — Papp József és neje gymn. tanár Ujvidék, — Bobovi cs József uradalmi igazgató Bpest, — Markbreiter J. kő, Bécs, — Dr. Geary J. ügyvéd Nyiregyháza, — Fischhoff Sándor kő, Bpest, — Goldstein Miksa kő Bécs, — Sirák Géza biztosítási hiv. Bpest, — Balog József és neje táb. jegyző Szolnok, —

Angolkirálynő szálloda.

Ujfalussy Sándor földbirtokos Endréd, — Csikváry János hivatalnok Bpest, — Précs Károly hivatalnok Bpest — Rédl Samu máv. ellenőr Bpest. — Spitzer László bizt Bpest, — Bontray Bertalan hivatalnok Bpest, — Pfogel Max utazó Bécs, — Petrovics Samu utazó Bécs. —

Frohner szálloda.

Alter Károly utazó Bpest, — Weisz Bertalan utazó Bpest, — Farkas Salamon Székelyhid, — Dróth Zsigmond utazó Bpest, — Grósz J. utazó Bpest, — Lövinger Vilmos utazó Bpest, — Unger utazó Bpest, — Farkas Mór utazó Bécs, — Schlütter H. utazó Bécs, — Kohn Nyiregyháza.

MENETREND.

1893. május hó 1-től.

(Egységes vasuti (zóna) idő szerint.)
Debreczenből indul:

Vonat sz.	Útvonal	Időpont
1601 gy. v.	Budapest-Nagyvárad felé	reggel 8 ó. 40 p.
1605 sz. v.	"	délután 12 ó. 52 p.
1607 " v.	"	*) este 10 ó. 31 p.
1641 v. v.	csak Nagyvárad	délután 3 ó. 40 p.
1608 sz. v.	M.-Sziget	délután 3 ó. 24 p.
1610 " v.	"	este 7 ó. 45 p.
1606 " v.	"	éjjel 3 ó. 09 p.
8411 v. v.	Kassa	reggel 8 ó. 45 p.
8403 sz. v.	"	délután 3 ó. 35 p.
8405 " v.	"	este 7 ó. 35 p.
8114 v. v.	B.-Sz.-Mihály felé	máv.-ról reggel 5 ó. 48 p.
"	"	vásártérről 6 ó. 04 p.
8112 " v.	"	máv.-ról délután 3 ó. 19 p.
"	"	vásártérről 3 ó. 38 p.
8212 " v.	F.-Abony	máv.-ról reggel 4 ó. 14 p.
"	"	vásártérről 4 ó. 32 p.
8214 " v.	Ohat-Polgár	máv.-ról délután 5 ó. 10 p.
"	"	vásártérről 5 ó. 24 p.
Debreczenbe érkezik:		
1606 sz. v.	Budapest-Nagyvárad felől	éjjel 2 ó. 44 p.
1608 " v.	"	délután 3 ó. 09 p.
1602 gy. v.	"	este 7 ó. 09 p.
1642 v. v.	csak Nagyvárad	reggel 7 ó. 42 p.
1609 sz. v.	M.-Sziget	reggel 8 ó. — p.
1605 " v.	"	délután 12 ó. 20 p.
1607 " v.	"	este 10 ó. 16 p.
8406 " v.	Kassa	reggel 8 ó. 7 p.
8404 " v.	"	délután 12 ó. 36 p.
8412 v. v.	"	este 7 ó. 20 p.
8111 v. v.	Bsz.-Mihály-felől	vásártérről reggel 8 ó. 03 p.
"	"	máv.-ra 8 ó. 17 p.
8113 " v.	"	vásártérről délut. 5 ó. 46 p.
"	"	máv.-ra este 6 ó. 05 p.
8211 " v.	F.-Abony	vásártérről délut. 5 ó. 23 p.
"	"	máv.-ra 8 ó. 37 p.
8214 " v.	Polgár és Ohat	vásártérről reggel 8 ó. 27 p.
"	"	máv.-ra — " —
Budapestről-Debreczenbe indul:		
506 1608	személy vonat	reggel 8 óra 25 perczkor.
504 1602	gyors " "	délután 2 " 10 "
1606	személy " "	este 7 " — "

*) Közvetlen vonat M.-Szigetről-Budapestre.
**) Közvetlen vonat Budapestről-M.-Szigetre.

Bérekocsik dijszabályzata.

	Két lovas	Egy lovas
I. Napszámra.		
Egész napra, reggeli 7 órától esti 9 óráig	5	3
Fél napra, reggeli 6 órától d. u. 1-ig, vagy d. u. 1-től esti 9 óráig	3	2
II. Óraszámra.		
Fél órára	40	30
3/4 órára	60	45
Egy egész órára	80	60
Minden következő órára	40	30
Az utolsó órán túl félórára v. kevesebb időre	20	15
III. Egyes járatokért.		
Megállapodás és visszamenet nélkül a város sorompóin belül	50	30
IV. Meghatározott járatok.		
Temetéseknél (valláskülönbség nélkül), ha a végtisztesség a templomban történik, Atemetőbe ki és vissza	2	1 40
A háztól egyenesen a temetőbe ki és vissza	1 20	30
A színházba menet	60	40
B színházból jövet	80	60
bármely vasuti indóház vagy raktárhoz nap-pal menet vagy jövet kézi táskával	50	30
éjjel	80	60
A kocsi mellé elhelyezett minden darab málna után külön 10 krajczár díj jár.	—	—
A korcsolyázó, vagy csónakázó tóhoz, cukorgyár, légszuszgyár, kertészeti egylet és gőzmalomhoz menet vagy jövet	50	30
menet és visszajövet egy órai várakozással	30	20
A nagyerdői fürdőházhoz, polgári vagy katonai lövődéhez menet vagy jövet	50	30
menet és jövet egy órai várakozással	1	70
minden következő órára	60	40
Külső barom- és lóvásártérről oda és vissza egy órai várakozással	1 20	90
minden következő órára	40	30
Katonai laktanyához és katonai kórházhoz menet vagy jövet	50	30
menet és visszajövet 1 órai várakozással	80	60
minden további órára	40	30

A díjak reggeli 6 órától esti 9 óráig számítottak.

Eladó.

Egy szalongszobabutor, hálószobabutor, egy jó karban lévő Bösendorfer zongora és egyéb házbutorok olcsó áron eladók.

Értekezhetni a kiadóhivatalban.

379.

1893. v. k. szám.

Arverési hirdetmény.

A debreczeni királyi j. bíróságnak, 9961. 1893. P. számú végzése folytán közhirre tétetik, miszerint Félix Vilmosné részére Hermann Jenő b-ujvárosi lakostól 2231 frt 41 kr. tőke, ennek esedékes kamatai és eddig összesen 307 frt 90 kr. perköltség erejéig 1893. évi június hó 12 én biróilag le- és felülfoglalt és 1346 frt — krra becsült butorok, ágyneműek, ezüstneműek, szeszes italok és egyebekből álló ingóságok 1893. évi július hó 27-én, délelőtt 9 órakor kezdetét veendő és alperes lakásán, Fejér-féle udvarban és a városháza udvarán megtartandó nyilvános birói árverésen, a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alól is, el fognak adatni.

Debreczen, 1893. évi július hó 11.

Sugár Gyula,
birói kiküldött.

Jég-eladás.

A főpiacz-utcza 1824-ik számú háznál, a Kőbányai Első-Magyar Részvény-serfözde főraktárában

mindennap
reggeli 5 órától esti 9 óráig, a napnak bármely órájában,

kitünő minőségű
a Kondoros patakból beszerzett kristálytisztaságú orvosi célokra teljesen alkalmas
tömör jég
kapható.

Pálinkát

mezőgazdasági célokra

100, — illetőleg 100 liter alóli mennyiségben is, adómentesen ad a mezőgazdálkodóknak a fogyasztási bekezelő szövetkezet, akár Hatvan-utcza Bignió-ház, akár pedig Piacz-u. Szikszay ház raktáraiból.

